

אחד

דו

בחינה

ביקורתית של
שרשרת שקופה

אייר אברמסקי-קרונוברג

מילדות אנחנו מורגלות-ים לתפוס את עצמנו ואת מקומנו בעולם לפי עקרון שקוף ומובן מאליו לכאורה, שקושר תחומים רבים ביחד ומכוון את ההתנהלות שלנו בחיים נורמטיביים:

👉 לכל אחת-ד ① נתון מין ② אחד (או נקבה או זכר), ③ ומגדר ④ אחד (או אשה או גבר) ⑤ בהתאמה, ⑥ ומשיכה מינית ⑦ לא-נשים ממגדר אחד ⑧ מנוגד, ⑨ שממומשת בקשר ⑩ עם אדם אחד ⑪ בברית נישואין ⑫, באופן שממלא כל אחת מהמשבצות הבאות: רומנטי, אינטימי, חברי, מיני, הורי ובמשק בית אחד. 📖

כל חוליה וחוליה בשרשרת הזאת, שכובלת אותנו לאורח חיים אחד מסויים, ניתנת לבחינה ביקורתית ולניתוק. התבוננות עצמית-פנימית וכללית-חברתית, שאילת שאלות, העלאת ספקות, והרצת ניסוי מחשבה של „מה אם?” — בכל אלה יש ערך, אפילו אם נבחר בסופו של דבר להשאיר את כל החוליות על כנן בחיינו האישיים.

בואו נרחיב ונפרק ונבחן ונדון ♀

לכל אחת-ד (1) נתון מין ... ♀

הכל יושב על היסוד הזה ויוצא בסופו של דבר מהחלוקה הזאת. במשמעות הרחבה והעמוקה, סְקְסִיזְם (מִינָנוּת) פירושו הסתכלות מהותנית על מין (כלומר שהמין של מישהיו הוא תכונה מרכזית ומהותית וחדה וקבועה שלה-ו). זו תפיסה שמושרשת בבסיס החברה שלנו, וממנה נובעים כל שאר הדברים שנדון בהם. לא קיימת הפרדה בלי היררכיה, והסדר החברתי הרווח, שמושתת על סקסיזם, נקרא פֶּטְרִיאָרְכִיָּה; התנועה להשתחררות מהפטריארכיה ולביטולה נקראת פֶּמִינִיזְם ♀

... (2) אחד (או נקבה או זכר), ... ♂ ♀

החלוקה החדה לשני מינים היא תפיסה פשטנית מאוד של המורכבות הביולוגית האנושית. מעבר לעובדה שקיימות-ים א-נשים אינְטֶרְסֶקְס, גם אצל א-נשים אַנְדֶּרְסֶקְס (לא אינטרסקס) יש מגוון גופני (לא הכל או „זכרי” או „נקבי”), הקבלות במערכת הרבייה (שמתפתחת מאותו מקור בעובר

בכל המינים) ופוטנציאל לביטויים גופניים מפתיעים שאפשר להביא לידי ביטוי. הקדשתי לנושא פנזין דומה לזה, שאפשר לקרוא בכתובת הזו:

<https://xpr.digitalwords.net/katalogo/tero>

... ③ ומגדר ...

בהכללה גסה מְגָדֵר הוא ההבניה החברתית שמשייכת לא-נשים מאפיינים חברתיים (אשה/גבר) בהתאמה לקטיגוריות של מין (נקבה/זכר).

עצם ההמשגה של מגדר כנפרד ממין, כיישות חברתית ושרירותית בעיקרה שלא נגזרת באופן אוטומטי ומחוייב מהמין אלא מובנית בתהליכים של חִבְרוּת (סוציאליזציה), הוא פעולה חתרנית. הגישה הסקסיסטית לא רואה הרי שרשרת עם חוליות פריקות אלא יחידה אחת, מקשה אחת. זה נכון לכל החוליות שנבחנות כאן, אבל היחס של כוחות ריאקציוניים לרעיון המגדר מלמד הרבה, ולצערנו הם נמצאים בעמדות מפתח משמעותיות (ברוסיה, בארה"ב, בהונגריה, כאן בארץ זבת הדם והדמע,

ובחלקים גדולים של העולם). אולי בהפוך-על-הפוך אפשר לראות את חצי הכוס המלאה במתקפה על שחרור מגדרי (ועל חוגים ללימודי מגדר; הו, האימה! לימודי מגדר!): הנסיון להחזיר את הדברים לקדמותם מצביע על מידת ההתקדמות המשמעותית שמאיימת על מבני הכוח (קצת כמו החוק השלישי של ניוטון) <

מחשבה נוספת על מין ומגדר: הראשון נתפס כראשי ונתון והשני כמשני ונגזר, אבל בחינה צלולה מגלה שהדברים מורכבים יותר. לדוגמה, להרבה א-נשים עם גוף נקבי יש שפמפם ושערות על הרגליים, אך אלה נתפשים כמאפיינים „גבריים” או „לא נשיים”, שדורשים הסתרה („טיפוח”). כלומר, תכונות „טבעיות” שנפוצות בפועל אצל א-נשים ממין נקבה (לכאורה הקטיגוריה הראשית) ממושטרות לפי מגדר (לכאורה הקטיגוריה המשנית). באסה, כי שיער זה נהדר.

לעומת זאת, מגדר זה מגרד. שחרור מגדרות המגדר עכשיו, בעצמנו!

(סליחה, אלה פשוט משחקי מילים יוצאים מגדר הרגיל...)

... (4) אחד (או אשה או גבר) ...

יש בעולם יותר מ-8,000,000,000 א-נשים, אבל התפיסה הסקסיסטית מנסה להכניס את כולנו בכוח לתוך חלוקה בִּינָרִית דיכוטומית נוקשה לשתי קופסאות חברתיות בלבד: או גבר או אשה. מי שלא נכנסות-ים באופן מלא לאחת הקופסאות הן-ם

לֹא-בִּינָרִיּוֹתִים

צורה מזוקקת של החלוקה נמצאת בתאי שירותים ציבוריים: או שאת נכנסת לתא עם הדמות בחצאית או שאתה נכנס לתא עם הדמות במכנסיים או שאתה מתאפקת כדי לא לספוג אלימות והשפלה.

... (5) בהתאמה, ...

אז יש לכל אחת-ד מין בינארי אחד ומגדר בינארי אחד, ועכשיו נותר לקשור ביחד: נקבה ≧ אשה, זכר ≧ גבר. מי שזה מתאים עבורן-ם נקראות-ים צִיסְגָ'נְדֵרִיּוֹתִים ומי שלא — טְרַנְסְגָ'נְדֵרִיּוֹתִים.

החינוך לציסג'נדריות מתחיל עוד לפני הינקות, כשההורים מכינים את החדר לצאצאית העתידי-ת וקונים בגדים כחולים או ורודים (כשחושבות לרגע

מבחוחן על מה המסומן של הצבעים האלה אי אפשר
שלא לראות בזה משהו חוץ מבגדים עם כיתוב
בולט שאומר „יש לי פות!“ או „יש לי פיץ!“ . איזה
מוזרות-ים הנורמליות-ים האלה... (☺). באופן כללי
האובססיה לְמַגְדוֹר של כל מה שקשור לתינוקות,
פעוטות וילדות-ים הוא עניין האומר דרשני. בקצרה,
אני חושבת שיש כאן שני היבטים: האחד פשוט —
חינוך, כאמור; השני מורכב יותר — העדר סימני מין
משניים שמאפשרים לדעת מיד איך לקטלג באופן
בינארי הוא דבר שמטריף את מי שרואה את העולם
במשקפיים סקסיסטיות. לא סתם הדבר הראשון
שזרות-ים חצופות-ים ונדחפות-ים עושות-ים כשהן-ם
רואות-ים תינוקת שלא לבושה בכחול או ורוד הוא
לשאל „זה בן או בת?“ (מכירה ממקור ראשון,
אינספור פעמים). כשחושבות-ים על מה בעצם נשאל
כאן, זאת שאלה מאוד מטרידה ☺

... ⑥ ומשיכה מינית ...

בעוד שאחרי עשרות שנים של מאבק להט"בי
ארבע האותיות האלה (מהן לה"ב הן נטיות מיניות)
כבר מוכרות בתפיסה הציבורית, עצם המחשבה על

אֶמְיִנִיּוֹת זֶרֶה לְרַבּוֹת־יָם. לְהַתְנַזְרוֹת יֵשׁ הִיסְטוֹרִיָּה
אֲרוּכָה וִידוּעָה, אֲבָל אֶמְיִנִיּוֹת שֶׁלֹּא כּוּוִיתוֹר לֹא
נִמְצְאוּ כִּמְעַט בְּשִׁיחָ ○

... (7) לֹא־נָשִׁים מִמְּגֵדֵר אֶחָד ...

⊕
אֵיךְ נִקְרְאוּ שְׁתֵּי נָשִׁים בְּזוּגִיּוֹת? אִם גֵּבֵר בְּזוּגִיּוֹת עִם
אִשָּׁה, אֵיךְ נִכְנָה אוֹתוֹ? אִם עִנִּית בְּהַתְאָמָה „לְסִבִּיּוֹת”
ו„סְטֵרִיִּיט” או „הֵטְרוֹסְקְסוּאַל” — מִזֶּל טוֹב, מַחִיקָה
בִּיִּסְקְסוּאַלִּית ⊕ עֲבָדָה גַּם בְּמִקְרָה שֶׁלְךָ ☺

בְּרִירַת הַמְּחַדֵּל הִיא כְּמוֹבֵן הֵטְרוֹסְקְסוּאַלִּיּוֹת,
אֲבָל מָה שֶׁנִּתְפַּס כ„לֹא־הֵטְרוֹסְקְסוּאַלִּיּוֹת”, כְּמִשְׁלִים
הַמְתַּמְטִי, זֶה הוֹמוֹסְקְסוּאַלִּיּוֹת. כְּלוֹמֵר, מָה
שֶׁהַחֲבֵרָה הַכִּלְלִית מְצַלִּיחָה לְדַמִּיּוֹן הוּא בְּעִיקַר
מוֹנוֹסְקְסוּאַלִּיּוֹת (מְשִׁיכָה לֹא־נָשִׁים מִמִּין/מְגֵדֵר אֶחָד
מִסּוּיִים).

עַצֵּם זֶה שֶׁבְּמִשְׁיכָה מִיִּנִּית הַמְּגֵדֵר אוֹ הַמִּין שֶׁל
מוֹשֵׁא־תֵּת הַמְשִׁיכָה נִתְפָּשִׁים כְּצִיר הַמְּרִכְזִי — זֶה
דָּבָר שֶׁנִּכּוֹן לְתֵת עֲלָיו אֶת הַדַּעַת. יֵשׁ מוֹנַחִים שׁוֹנִים
לְתִיאוֹר מִי שֶׁנִּמְשַׁכּוֹת־יָם לֹא־נָשִׁים לֹלֵא תְלוֹת בְּמִין
וּבְמִגְדֵר: פְּנִסְקְסוּאַלִּיּוֹת הוּא אֶחָד, וּבְפִרְשׁוֹת רַחֲבָה

ונפוצה גם המונח בִּיִּסְקָסוֹאָלִיּוֹת מתאר את זה (משיכה גם למי שדומות-ים לי וגם למי ששונות-ים, כמאמר הסיסמה הֶלֶסְבִּיטִית „שידע כל העולם, אני אוהבת גם וגם!“ (L)).

... ⑧ **מנוגד**, ... ♀

מבין כל החוליות זו אולי זו ששבירתה היא עם הנראות הגדולה ביותר; לא סתם הקללה הנפוצה ביותר היא „יא אומו!“ . זה הארון הבלתי-מאופיין: אם נאמר על מישהיו ש„יצאה מהארון“ בלי לפרט איזה ארון, הכוונה היא לשבירת החוליה ההֶטְרוֹסֶקְסוֹאָלִית באופן הוֹמוֹסֶקְסוֹאָלִי (דהיינו שיצאה כלֶסְבִּית או כהומו).

... ⑨ **שממושת בקשר** ... ♡

„נו, אז מה עם חבר?“ קשר רומנטי ארוך-טווח נתפש כהכרחי וכמדד לערכו של אדם, גם פנימית-עצמית וגם היצונית-חברתית („הוא עדיין לבד? בטח משהו לא בסדר איתו. צק צק צק“). גם אם המושג „רווקות מאוחרת“ שייך לחברה הדתית, התפיסה שמאחוריו ממש לא מוגבלת רק לה.

... (10) עם אדם אחד ...

אם נרצה לתת כותרת לנקודה הקודמת במילה אחת, באיזו מילה נשתמש? התשובה המתבקשת לכאורה היא „זוגיות“, אבל נכון להתבונן גם בה באופן ביקורתי וללא הטיות: למה זוג דווקא?

האהבה, כמאמר הביטוי, עיוורת. עובדה פחות ידועה היא שהיא גם לא יודעת לספור. אהבה לא חייבת להיות תחומה בזוגות בלעדיים (מונֹאֶמוֹרְיָה, „חד־אהבה“), אלא יכולה להיות גם מרובה ופתוחה (פּוֹלִיאֶמוֹרְיָה, „רב־אהבה“). אחרי הכל, מה זאת אהבה אם לא לרצות את הטוב ביותר/לאהוב-ה, ברוחב לב, ולמה שהטוב הזה לא יכלול גם אהבות?

אם זוג הוא מערכת יחסים של 2 אנשים, אז פּוֹלִיקוּלָה היא המבנה של הקשרים בתוך קבוצה של אנשים שלפחות חלקן נמצאות-ים במערכות יחסים מרובות באותו הזמן (הלחם בסיסים של „פוליאמוריה“ ו„מולקולה“)

נשים לב שאהבות אחת אחרי השניה, באופן סדרתי, הן כן דבר די מקובל אצלנו (אם כי לא בכל חברה באותה המידה); למה אם כך אהבות אחת תוך כדי השניה, באופן מקבילי, עדיין לא מקובלות?

מחשבה נוספת. במדיה הפופולרית המושג של „האחת-ד” (the One) רווח בשני הקשרים: גיבורות-י-על שמצילות-ים את העולם באופן משיחי כמעט, ומי שמהווה את המכסה בביטוי „לכל סיר יש מכסה”. בשני המקרים מדובר בגאולה. ואפרופו, אם מונואמוריה לא היתה מקודשת העלילה של סיפורים עם משולשים רומנטיים היתה יכולה להיות פשוטה יותר: ללא צורך בפתרון לבעיה שלא קיימת אפשר לקפוץ מיד ל„והן-ם חיו באושר עד עצם היום הזה”.

... (11) **בברית נישואין** ...

התלבטתי אם לכלול את החוליה הזאת. נכון שכיום היא כבר הרבה פחות משמעותית מבעבר בחברה החילונית, אבל גם חלקנו חיות על הספקטרום הדתי לגונוני וגם בסופו של דבר חתונה ונישואין היא ברירת המחדל הנפוצה גם בחברה החילונית (ואפילו

דרך הרבנות, לא עלינו! שילוב רעיל במיוחד של פטריארכיה, תיאוקרטיה וגזענות).

... (12), באופן שממלא כל אחת מהמשבצות

הבאות: רומנטי, אינטימי, חברי, מיני, הורי
ובמשק בית אחד.

לסיום השרשרת נשאל למה בעצם זה אותו אדם שצריך למלא את כל המשבצות האלה, כרוכות ביחד, וכל מצב אחר נתפש כחסר?

מעבר לזה, למה בכלל יש לחץ חברתי כביר למלא את כל המשבצות? בפרט, אנחנו חיות בתרבות מאוד פרו־נְטָלִיסְטִית, שמעודדת רבייה כערך בפני עצמו (באופן ששילוב עם גזענות ואאוגניקה, אבל זה כבר נושא לפנזין נוסף...). בחירה שלא להביא ילדותים נקראת אֶל־הוֹרוֹת.

טוב. אז זה היה מבט חטוף בכמה חוליות בשרשרת שנקודת המוצא שלה היא מהותנות של מין. כעסקת חבילה היא מוצגת לנו לא רק כאפשרות היחידה הנכונה, כתלם, אלא גם כמתכון לאושר ומשמעות. העובדה שבכל אחת מהנקודות יש מי שבותרות-ים אחרת מלמדת שאדרבא, לא רק שזה לא מתכון כלל-אנושי לאושר, אלא שעבור רבות-ים עצם ההכרח להכנס לסד בדגם אחד הוא סבל ומחסום לאושר שנובע מחיים כנים וחופשיים המונעים מבחירות פעילות בעיניים פקוחות. לא בכדי לכל אחת מהחוליות קיימים מונחים (כאן בַּפּוֹנֵט אַחֵר) שנותנים שם לדברים ומאפשרים שיח והתארגנות ליצירת קהילה („אני לא היחידה!“) ושינוי חברתי. לדעתי התועלת במונחים גדולה מהפוטנציאל השלילי שלהם לשמש כטקסונומיה מדיקליסטית שמקטלגת א-נשים

בקיעים בחוליה אחת מחלישים את השרשרת כולה ומזמינים בקיעים באחרות, גם אישית וגם חברתית, כי הטלת ספק והגילוי שאפשר גם אחרת („רוֹמְזִים לְנוּ שְׂיֵשׁ סְכָס אַחֵר“) הם מדבקים? עם זאת, לא

צריך לאסוף חוליות מנותצות כמו פוקימונים (העיקר הוא חופש הבחירה הרי), ואין שום בעיה להיות אפילו (!) אדם ציסג'נדר אנדוסקס הטרוסקסואל מונואמורי נשוי עם 2.85 ילדות-ים במשק בית אחד וכו'; אנחנו מקבלות-ים את כולן-ם...

לדעתי האישית החוליות ששומטות את הקרקע מתחת לרגלי הסקסזים בצורה הכי מערערת הן אלה שקשורות בעצם הדיכוטומיה המגדרית, תפקידי המגדר וההיררכיה המגדרית. מרי מגדרי הוא גם שחרור אישי וגם שחרור חברתי. אגב, בגב הפנזין השני (קישור בחוליה 2) עיצבתי פוסטר עם הכיתוב:

במגדר עושות אנרכיה ✪ מפרקת ת'פטרוארכיה

קל לדבר גבוהה-גבוהה על שחרור וביקורת, אבל חשוב לשמור על הכרה במציאות הקיימת ועל חמלה ♡: רבות-ים מאיתנו לא יכולות-ים לממש את מה שמתאים להן-ם או אפילו לגשש ולחקור וללמוד ולהבין מה בכלל מתאים להן-ם. הסדר החברתי הדכאני לא לטובתנו, וכולנו חיות-ים בסיטואציות מורכבות מבחינת הסביבה הקרובה והרחוקה, נסיבות החיים שלנו וכל מה שחונכנו לפיו והפנמנו

(„מה יגידו השכנות-ים?“, הסופר-אגו, הוא קול עיקש בראש ⑤).

הסקסיזם וגרורותיו שלובים בצורות אחרות של דיכוי, ולדידי לכולן שורש משותף — תפיסת עולם מהותנית-היררכית — ולכן גם פתרון רדיקלי (מהמילה *rādīx* „שורש“ בלטינית) משותף. באופן גרוטסקי זה מתבטא בארגונים גזענו-מיזוגניים כמו להב"ה, ברעילות הטק-ברוז עתירי-ההשפעה, בקשרים שבין תנועות טרנספוביות וניאו-נאציות, בסחיטת הומואים פלסטינים על ידי 8200, ועוד. השרשרת מלופפת עם מנגנונים שלטוניים, שבנויים בכל נדבך שלהם על בסיס היררכי-דכאני ומתאימים רק לדרך מאוד מסויימת של הוויה אנושית. מהסדרה, רישום וביורוקרטיה (ע"ע סערת הורה 1 והורה 2), דרך חוקים ונהלים מפלים וכלה במבני כוח רשמיים ולא רשמיים — אין נקודה אחת שלא דורשת מאבק. הפטריארכיה קדמה לקפיטליזם, אבל יש סינרגיה ביניהם, שמתנקזת למונח הארגוני המחליא „בית אב“. המסגרת התיאורטית שחוקרת

את כל התחום הזה נקראת הצֶטְלָבוּתִיּוֹת ⑥

לסיום אבקש להזכיר משהו שלצערי הוא לא מובן מאליו: זה הכי סבבה ביקום להשתנות, לא להתאים להגדרות קיימות ובאופן כללי להיות קוויריות-ים. אנחנו יצורים גמישים ומורכבים ולעתים אמורפיים , לא סלעים מונוליתיים נוקשים וקבועים ופשוטים. התפיסה של „ככה נולדתי” מתארת אולי את התחושה של חלקנו אבל היא גם לא מתאימה לכולנו וגם משתמעת ממנה הצטדקות: „ככה נולדתי” אומר „לו רק היתה נתונה לי ברירה אין ספק שהייתי בוחרת להיות נורמלית”. התפיסה הזאת משמשת גם כ„הסברה לסטרייטיות-ים” (הפטריארכיה יכולה לעכל אותה כי היא מקבלת עמדת נחיתות ושואפת להדמות); ככזאת היא הכשלה עצמית, ומוטב שנאמר בגאווה: *ככה אנחנו, ככה אנחנו רוצתיים להיות, ואין לנו סיבה להצטדק!*

© 2026

פונישית
הוצאה חופשית

xpr.digitalwords.net

גרסה 1.0.1; רשיון CC-0 ©

ירושלים, 2026